

Ομιλία του Ν. Αυγερού:
"Η μαχητικότητα του Ερωτόκριτου".
Υακίνθεια 2016: "ΣΙΤΑΡΙ, ΤΟ ΓΑΛΑ ΤΗΣ ΓΗΣ".
Ανώγεια, Θέατρο Αγίου Υακίνθου 29/07/2016.

Μερικά λόγια για τον Ερωτόκριτο. Είναι πάντοτε παράξενο να φέρνουμε έναν μη Κρητικό να μιλήσει στους Κρητικούς για τον Ερωτόκριτο. Η ιδέα είναι ότι μερικές φορές οι ξένοι βλέπουν καλύτερα αυτό που έχουμε συνηθίσει να το βλέπουμε και στο τέλος δεν το βλέπουμε πια. Όπως ξέρετε, θα πάρω ένα άλλο παράδειγμα, οι Αθηναίοι σπάνια πηγαίνουν να δουν την Ακρόπολη, εκτός αν έχουν ξένους που φιλοξενούν και τους λένε θα μας πάτε εκεί; Πάνω κάτω με τον Ερωτόκριτο γίνεται το ίδιο. Όλοι σας σίγουρα ξέρετε αρκετούς στίχους για να μην πω πολλούς, γιατί έχουμε και τους πιο ειδικούς τον Ψαραντώνη και τον Λουδοβίκο. Για τον Ερωτόκριτο θα ήθελα απλώς να σας πω ότι παλεύουμε αυτήν την περίοδο για να κάνουμε κάτι που μπορεί να σας ξαφνιάσει, είναι ο Ερωτόκριτος να ανήκει στην άυλη κληρονομιά της Ανθρωπότητας. Άρα θέλω απλώς να το σκεφτείτε λίγο πιο ορθολογικά. Η ιδέα ποια είναι. Ο Ερωτόκριτος είναι σίγουρα πολύ σημαντικός στην Κρήτη, είναι σημαντικός και για την Ελλάδα, αλλά χωρίς να σας στεναχωρήσω είναι σημαντικός και για την Ανθρωπότητα. Κι αυτό σημαίνει ότι μπαίνουμε σε μια διαδικασία ανάδειξης όλου του κειμένου. Ξέρετε ότι έχουμε πολλούς ανθρώπους που το τραγουδάνε ή συνεχόμενα ή επιλέγουν μερικά κομμάτια. Η ιδέα όταν μπαίνουμε στο πλαίσιο της άυλης κληρονομιάς είναι πρώτον, πρέπει να υπάρχει λαός που το ξέρει, πρέπει να υπάρχουν ερμηνευτές που μπορούν να το αποδώσουν, θα τους ακούσετε και στην συνέχεια, πρέπει να υπάρχουν βέβαια μελετητές, πανεπιστήμια που να αποδεικνύουν ότι έχει μια βάση και μια διαχρονικότητα, αφού το έχουμε λόγω του έργου, γιατί είμαστε ήδη σε αρκετούς αιώνες και η ιδέα είναι να πούμε στους άλλους, στους ξένους που μπορεί να μην τον ξέρουν ακόμα, ότι όπως ξέρουν για παράδειγμα τον Δον Κιχώτη για την Ισπανία, να ξέρουν και τον Κορνάρο για την Ελλάδα μέσω της Κρήτης. Αυτή είναι η ιδέα και η προσέγγιση. Ήταν και οι πρώτες συζητήσεις που είχαμε με τον Ψαραντώνη. Θα σας ετοιμάσει μερικά παράξενα πράγματα μετά και πιο μετά από εδώ και σε στούντιο για να υπάρχουν κομμάτια τα οποία σπάνια τραγουδάμε. Γιατί όπως θυμάστε ο Ερωτόκριτος έχει 5 άσματα. Έχει 3 τα οποία είναι πιο ερωτικά, τα οποία γνωρίζετε καλύτερα, το 1ο, το 3ο και το 5ο. Και έχει και 2 που είναι πιο πολεμικά. Το 2ο που είναι το κονταροχτύπημα και το 4ο που είναι ο πόλεμος με την Βλαχιά. Έχει ενδιαφέρον να το θυμάστε επειδή είναι σημαντικό και για τα χρονικά δεδομένα. Να θυμάστε το εξής. Μετά το 1669 πολλοί Κρητικοί έφυγαν. Και έχει ενδιαφέρον, γιατί όταν πήγαν στη Βενετία, το πρώτο πράγμα που ζήτησαν είναι αν μπορεί κάποιος να εκδώσει τον Ερωτόκριτο. Και μπορεί εμείς να το έχουμε ξεχάσει αυτό, αλλά τότε ο Ερωτόκριτος εκείνη την περίοδο, δηλαδή μετά το 1669, οι Κρητικοί τον τραγουδούσαν για να θυμηθούν πώς χάθηκε ο Χάνδακας. Αυτό είναι ένα κομμάτι που δεν το συνηθίζουμε. Είναι κρίμα, γιατί θυμάστε ότι το 2019 θα έχουμε την μεγάλη επέτειο για τα 450 χρόνια από την πολιορκία του Χάνδακα και στην πραγματικότητα έχει ενδιαφέρον για όσους το έχουν προσέξει ακόμα και στον πρόλογο της πρώτης έκδοσης το 1713 υπάρχει μια αναφορά σ' αυτούς τους Κρητικούς που του είχαν ζητήσει, γιατί λέει ο εκδότης εγώ δεν ξέρω ελληνικά και ρώτησα σε Έλληνες τι θα ήθελαν να εκδοθεί. Κι ένα από τα πρώτα κείμενα που θέλησαν, μετά βέβαια τα ιερά όπως είναι η

Βίβλος, ήταν ο Ερωτόκριτος. Άρα ήθελα απλώς να σας δείξω ότι ένα κομμάτι που έχει σχέση με την μαχητικότητα του Ερωτόκριτου και μαχητικότητα ξέρετε τι είναι στην Κρήτη, αλλά σπάνια το συνδυάζετε με τον ίδιο τον Ερωτόκριτο. Υπάρχει μια αναφορά βέβαια στον Χαρίδημο, ένα κομμάτι ειδικό, αλλά μερικές φορές μπερδευόμαστε για ποιον λόγο. Νομίζουμε ότι ο Χαρίδημος είναι πιο Κρητικός από τον άλλον, ενώ στην πραγματικότητα ο Ερωτόκριτος είναι το σύμβολο. Το συνολικό σύμβολο. Το οποίο θα απηχήσει και στα 5 άσματα κι έχει ενδιαφέρον να δούμε ότι επιλέγεται ο Ερωτόκριτος ως ξένος. Τι εννοώ με αυτό. Όταν γίνεται ο πόλεμος με τον βασιλιά, τον Ηρακλή και θα κάνει τον πόλεμο με τους ξένους, κι έχει ενδιαφέρον γιατί ο ποιητής επιλέγει τους Βλάχους για να είναι ο εχθρός άξιος. Δεν επιλέγει καραμανήτη. Σας το λέω, έχουμε μερικούς ραγιάδες στην Ελλάδα μπερδεύονται και δεν ξέρουν πια γιατί είναι αυτός ο λόγος. Στην πραγματικότητα όταν επιλέγω έναν άξιο εχθρό σημαίνει ότι ο αγώνας θα ανεβάσει και δεν θα με κατεβάσει. Να θυμάστε ότι όταν γίνεται αυτός ο πόλεμος, δεν τα καταφέρνουν, άρα υπάρχει ουσιαστικά μια ισοπαλία κι αποφασίζουν οι δύο βασιλιάδες ότι αφού υπάρχει μια ισοπαλία θα κάνουμε σαν μια σύμβαση και θα βάλουμε τους δύο πρωταθλητές, τους δύο καλύτερους από κάθε στρατό, κι εδώ εμφανίζεται αν θέλετε και πρέπει να το θυμάστε αυτό, ο Ερωτόκριτος ως ξένος. Γιατί ο Ερωτόκριτος είναι άγνωστος, δηλαδή δεν ξέρουν ότι είναι ο Ερωτόκριτος εκείνη την στιγμή, αλλά επειδή παράγει ένα τέτοιο έργο πολεμικό, τον επιλέγουν αυτόν. Αυτό είναι ένα στίγμα που έχει μεγάλο ενδιαφέρον άμα το σκεφτούμε, είναι ότι πώς ένας λαός μπορεί να επιλέξει κάποιον που δεν του ανήκει άμεσα, τον επιλέγει από το έργο του κι όχι από την γέννησή του και μετά ανακαλύπτει ότι τελικά ήταν απ' αυτόν τον τόπο. Αυτό έχει ενδιαφέρον, γιατί πρέπει να θυμόμαστε βέβαια ότι ο Ερωτόκριτος είναι σ' αυτή τη φάση επειδή τον εξόρισε. Είναι ακόμα χειρότερο, γιατί ουσιαστικά πολεμάει για την πατρίδα του ενώ είναι εξόριστος. Αυτό το έχουμε δει και σε άλλα πράγματα όταν μιλάμε για τον εξόριστο ποιητή, όταν μιλάμε για τους Ελεύθερους Πολιορκημένους. Η ιδέα είναι ότι, είναι κάποιος που είναι ικανός να προστατέψει την πατρίδα ακόμα κι αν τον έχουν προδώσει. Ένα άλλο παράδειγμα, είναι από την Πελοπόννησο βέβαια, είναι ο Κολοκοτρώνης. Το ξέρετε, τον είχαν βάλει φυλακή, τον βάζουν φυλακή, τα πράγματα είναι χάλια, του λένε δεν βγαίνεις να βοηθήσεις. Θα ήθελα να σκεφτείτε πόσοι από εσάς άμα τους έβαζαν άδικα φυλακή και μετά τους είχε ανάγκη η πατρίδα θα έλεγαν δεν πειράζει για την φυλακή, εδώ θα είμαι. Ο Ερωτόκριτος είναι αυτό το παράδειγμα. Άρα όσο απίστευτο κι αν φαίνεται δεν πρέπει να κοιτάζουμε μόνο και μόνο το ερωτικό στοιχείο. Πρέπει να κοιτάξουμε ότι έχει μια μαχητικότητα η οποία είναι αυτή που θα ξεπεράσει όλα αυτά τα εμπόδια. Γιατί πρέπει να ξεπεράσει αυτά τα εμπόδια μέχρι να φτάσει σ' αυτό το επίπεδο που θα είναι η αναγνώριση με την Αρετούσα. Άρα όταν τα συμπιέζουμε, ξεχνάμε αυτήν την ουσία και ξεχνάμε ότι υπάρχει ένα πολύ όμορφο κομμάτι όχι μόνο στο κονταροχτύπημα, αλλά και στην μονομαχία με τον Άριστο. Αλλά θα ήθελα απλώς να σας το κρατήσω σαν κρυφό μυστικό, σε κάποια φάση ο Ψαραντώνης θα το πει και θα ακούσετε με την φωνή του την χαρακτηριστική και αυτό το κομμάτι, όταν θα το θελήσει βέβαια, γιατί είναι και λίγο ιδιότροπος, ελπίζω να μην με ακούει τώρα. Αλλά ελπίζω ότι χάρη στο έργο που προσφέρει εδώ και τόσα χρόνια θα υλοποιήσει με την φωνή του κάτι το οποίο θα γίνει η άυλη κληρονομιά της Ανθρωπότητας. Αυτό ήθελα απλώς να σας πω, καλή συνέχεια.